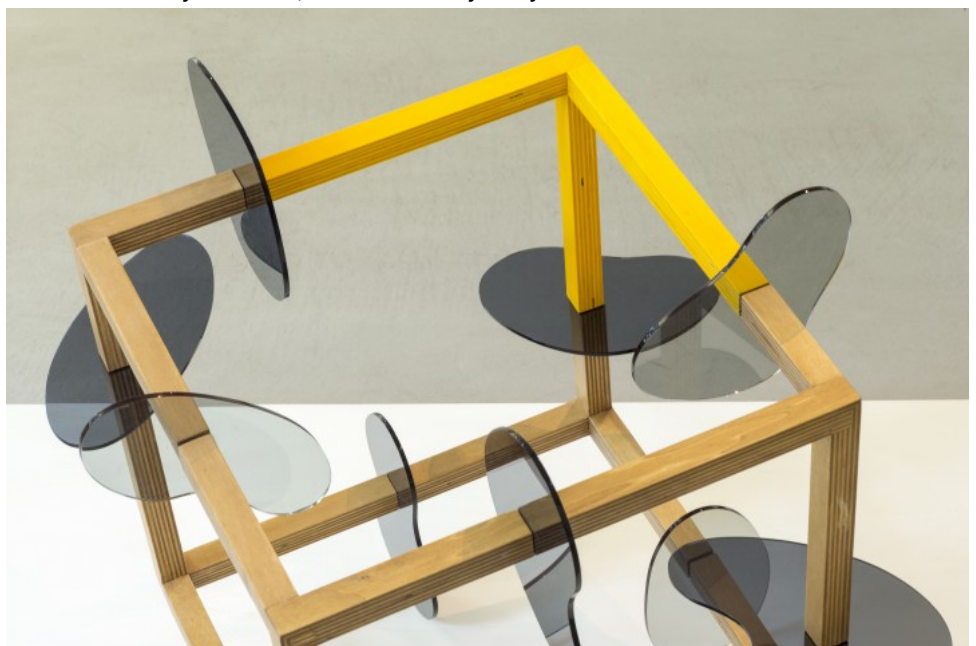

LOOPS and CIRCLES

De sculpturen die Eddy Stikkelorum in hout en kunststof materialiseert hebben een dromerig karakter. Soepel ontplooit het hout zich in de ruimte, even onvoorspelbaar als een ballerina zonder voorgeschreven choreografie. Uiteraard is deze frivoliteit maar schijn. Onderling vergelijk tussen de opeenvolgende beelden leert dat hij zijn ideeën stap voor stap ontwikkelt en in serie uitwerkt. Toch valt het niet mee om de vorm van zijn objecten te duiden en dat is precies wat deze ontsnappingskunstenaar wil bereiken: voorbij het dictaat van de diepere bedoeling geraken. Hij wil in elk opzicht vrij zijn en ook de kijker moet zich volkomen vrij voelen, zo heeft hij altijd beweerd.

Maar toch - sinds hij titels aan zijn werk geeft is er wel degelijk sprake van sturing en duiding. In de abstracte kunst is het tientallen jaren een dogma geweest om je werk 'zonder titel' de wereld in te sturen. Dat was ook goed te verdedigen zo lang er sprake was van een formalistisch spel met technische gegevens als lijn en vlak, recht en gebogen. Eddy (Eduard Willem) Stikkelorum (1955) verwelkomde deze 'onbenoembaarheid' als een keurmerk van autonomie. Het markeerde een bevrijding van de opdrachtsituatie waarin hij aan de Koninklijke Academie in Den Haag was geschoold. Pure abstractie is echter een gepasseerd station. Er is altijd een link met de realiteit.

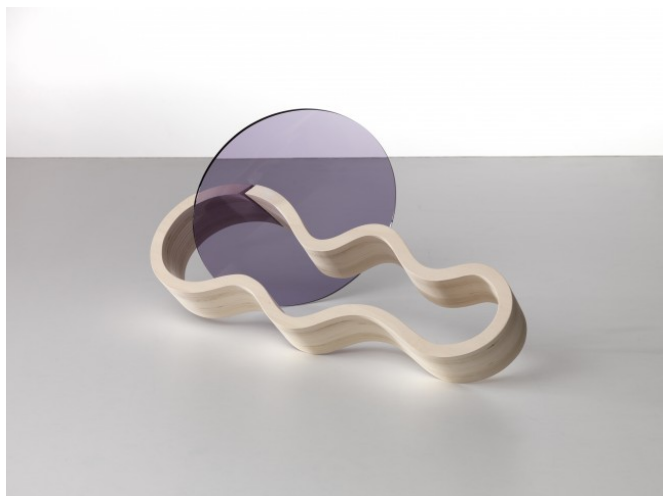
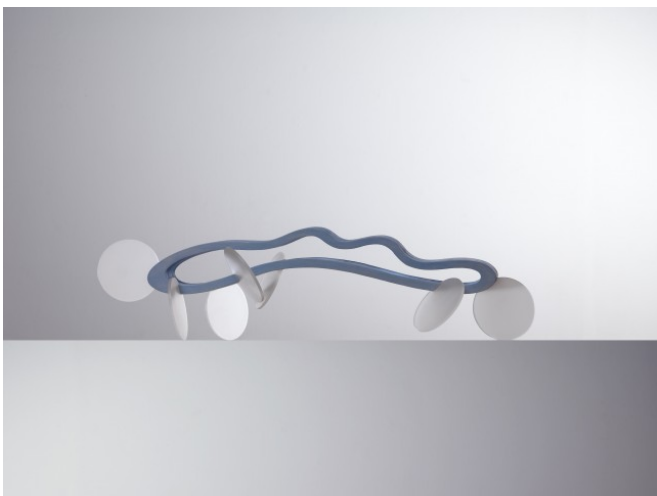
Voor Stikkelorum was de kennismaking met New York in 2005 een beslissende ervaring. Hij viel als een blok voor de energieke gedrevenheid van de stad. "In New York neemt men geen genoegen met formele spelletjes," legt hij uit, "iedereen haalt het maximale uit zichzelf en de sociale structuur waarin je functioneert." Hij prijst het saamhorigheidsgevoel: "Ras of afkomst doet er niet toe, je bent New Yorker. En na 9/11 is dat gevoel alleen maar sterker geworden." Hij komt er nu regelmatig en zegt: "Nog steeds, als ik uit een nachtelijke droom ontwaak, ben ik in New York geweest."

Nuchter constateert hij dat Den Haag wel zijn thuisbasis zal blijven, maar het verlangen daar te zijn leidde tot drie opeenvolgende series met als basistitel 'Dream of New York' (2012-2014). Nieuw aan dit werk is de fascinatie voor de 'loop'. Een houten lijn zoekt - intuïtief naar het schijnt - de terugweg naar het uitgangspunt. De rondgaande beweging oogt soms traag, dan weer onverhoeds snel, maar is in zijn totaliteit sierlijk van karakter. Er is geen ontsnapping mogelijk uit een 'loop' van Eddy Stikkelorum maar als oogstrelende visie op de eeuwigheid is dat niet moeilijk te verdragen. In alle eenvoud overstijgen deze abstracte sculpturen de persoonsgebonden anekdote en gaan zij fungeren als meervoudige metaforen.

Eddy Stikkelorum: Restless Window en Panic Shelter.

De fysieke en mentale afstand tussen New York en Den Haag voedt verdere ontwikkeling. In 'Restless Window' (2015) lijkt Stikkelorum te beseffen dat een gedroomde samenhang onmogelijk is. De twee materialen waar hij doorgaans mee werkt (hout en kunststof) overlappen elkaar, maar vallen niet meer samen. Ondanks een zekere vormverwantschap lijken ze aan elkaars nabijheid te willen ontsnappen. In 'Panic Shelter' (2015) neemt de samenhang zelfs een inktzwarte wending.

Eddy Stikkelorum: Light Blue Intervention - Light Grey Intervention II

In 2016 ontsnapt hij uit zijn dilemma in een eerste serie 'Interventions'. Het begrip betekent zowel tussenkomst als bemiddeling. Stikkelorum laat duidelijker dan ooit zien dat de interactie tussen verschillende grootheden heftig kan zijn en tot ongekende resultaten leidt. De houten vorm is grilliger geworden en beweegt als een golf die danig in beroering is. De kunststof vorm is teruggebracht tot een loepzuivere cirkel, maar snijdt ogenschijnlijk moeiteloos door het hout. Kortom, de ontmoeting is messcherp.

Het beeld is en blijft abstract, dus zijn er vele interpretaties mogelijk, maar het woord 'interventie' laat er geen misverstand over bestaan dat Stikkelorum een ingrijpende gebeurtenis op het snijvlak van twee werelden wil uitbeelden. Dat kan de tastbare discrepantie zijn tussen een kalme stad aan de Noordzee en een hectische metropool aan de Atlantische Oceaan, maar ook een paradox in de moderne fysica. Wat leert een clash tussen culturen ons? Hoe verhouden golf en veld zich tot elkaar? De elementaire vormgeving van deze sculpturen laat ons gemakkelijk wegdromen.

Wat daarbij helpt is het streven naar ongrijpbaarheid dat als een rode draad door zijn hele oeuvre loopt. Meestal is het contact met de grond of de wand vergelijkbaar met een vluchtige kus op de wang. Er spreekt een groot verlangen uit om aan de zwaartekracht te ontsnappen, terwijl de fysieke gestalte van Eddy Stikkelorum toch echt het tegendeel uitdrukt. Hij staat goed gefundeerd in het leven, wat niet wegneemt dat ook hij de pijn van de tijd ervaart. 'Tous les matins sont sans retour' luidt een Frans aforisme. Hoewel de zon telkens weer trouw aan de horizon verschijnt, keert geen enkele ochtend ooit terug. Met zijn cyclische vormentaal raakt Stikkelorum aan een alledaags maar wezenlijk fenomeen. Hoewel de afwerking van het hout een hoge aaibaarheidsfactor heeft, verzet de vorm zich tegen idealisering en het verlangen naar perfectie. Asymmetrie trekt het beeld terug in de nuchtere realiteit en de soms onvoorspelbare grillen van het lot.

Eddy Stikkelorum: Jump Around

Toch lijkt er in 'Jump Around' (2017) een kentering gaande. Het rollenspel tussen hout en kunststof is omgedraaid, de ontmoeting tussen grillige- en pure vorm heeft zijn gewichtloze karakter verloren. Je zou kunnen zeggen dat de 'Dream of New York' nu naar een solide basis zoekt. In zijn tweede serie 'Interventions' wordt nog nadrukkelijker naar stabiliteit en contact met de grond gezocht. Dat komt ten dele voor uit de schaalvergroting: een grotere sculptuur hoeft niet op ooghoogte te worden gebracht. Niettemin lijkt Stikkelorum in dit recente werk meer dan ooit op zoek naar een gefundeerd model. Een model waarin theorie en praktijk zich met elkaar verzoenen.

Eddy Stikkelorum: Interventions II

In vogelvlucht bekeken overheerst echter de ongreepbaarheid. Ondanks het fundamentele karakter dat pure abstractie eigen is hangt er in al het werk van Eddy Stikkelorum een sfeer van licht en lucht. Hij is een bouwer van beelden en schept door het ijle materiaalgebruik aanzienlijk meer ruimte dan de klassieke beeldhouwer. Zijn focus ligt niet alleen op de gematerialiseerde vorm, maar ook op het 'niets' dat de constructie aan alle kanten binnendringt. Ruimte is bij hem een vrijplaats om diep adem te halen. Door afstand te nemen van zijn academische wortels - de vormgeving van het interieur en de plaatsgebonden sculptuur - heeft hij de begrippen interieur en ruimte naar een hoger plan getild. Het wezenskenmerk van zijn oeuvre is het onderzoek naar innerlijke ruimte.

Hendrik van Leeuwen - december 2017, Den Haag

www.stikkelorum.nl